

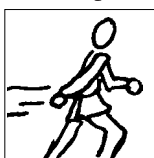
illustreret
dansk-albansk parlør

fjalorth danisht-shqip
me fytyra

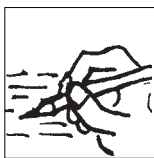

Editiones Olander

jeg, du løber – vrapój,
vrapón

jeg, du skriver – shkrúaj,
shkrúan

jeg, du spiser; spis! – há,
há; há(ni)!

jeg, du drikker; drik! –
pí, pí; pí(ni)!

jeg, du venter; vent! –
prés, prét; prít(ni)!

jeg, du stopper; stop! –
ndál, ndál; ndál(ni)!

småord - fjälë të véjël

ikke - núk, s'

hvad? – çká? ç'?

hvem? – kúsh?

hvor? – kú?

hvordan? – si?

hvor meget? hvor
mange? – sá?

hvornår? – kúr?

meget, mange – shúmë

lidt – (ngá) pák

få – pák

en del – disá

mere – mé

mindre – mé pák

alt – çdó gjé

ingenting – kurrjé, asgjé

Forord

Denne minimale parlør er skrevet med det formål at lette kommunikationen mellem kosovaalbanere, især børn, og danskere.

Tegningerne er næsten alle tegnet af Lisbeth Valgreen – Thomas Olander har stået for tekst og tilrettelæggelse.

De albanske former er grundlæggende identiske med den skriftsproglige norm. I visse tilfælde har kosovaalbansk dog en variant der er helt forskellig fra normen – da anføres kun den kosovaalbanske variant.

Forfatterne vil først og fremmest gerne takke alle de kosovaalbanske børn der velvilligt og spontant har stillet deres faglige kompetence til rådighed – desuden Søren Tomra for hjælp med de første udskrifter af manuskriptet og Mathias Olander for at have bidraget med tegningerne for 'hund', 'vind', 'saft' og 'vand'. Desuden skal forlaget takkes for sin store imødekommenthed over for dette projekt der med en så snæver målgruppe næppe er økonomisk forsvarligt.

KØBENHAVN, 29. FEBRUAR 2000

Thomas Olander
Lisbeth Valgreen

"don't!" – mós!	næsten – pothúaj
rør ikke! – mós u prék!	og – é, dhé
måske – ndóshta	eller - osé
udenfor – jáshhtë	men - pór, véç
indenfor – brénda	senere – mé vónë

Spørgsmål dannes ved at man sætter partiklen *a* foran sætningen, fx *jé mírë* 'du har det godt': *a jé mírë?* 'har du det godt?'

Editiones Olander

olander@stud.hum.ku.dk

www.stud.hum.ku.dk/olander/editiones

København 2000

23

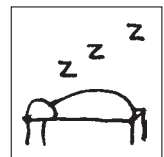
Indhold

udtalen af albansk	5
pronominer	7
farverne – ngjýrat	7
tallene – númrat	8
dyr – shtázë	10
mad – ushqím	11
natur – natýrë	12
legetøj – lódra	14
hjemme – në shtëpí	15
tøj – rróba	16
tiden – kóha	17
familie – famílje	18
kroppen – trúpi	18
small talk – muhabét	19
aktiviteter – aktivitéte	21
småord – fjále të végjël	22

jeg, du forstår – kuptój, kuptón
jeg forstår ikke – s'kuptój
det gør ondt (på mig) – kám dhímbje
gør det ondt? – a ké dhímbje?
jeg, du er fra ... – jám, jé nga ...
Albanien – Shqipëria / Shqipnia
Danmark – Danimárka
albaner m/k – shqiptár /shqiptáre
dansker m/k – danéz /danéze
jeg, du, han/hun siger – thóm, thúa, thótë

aktiviteter – aktivitéte

jeg, du leger – lúaj, lúan
jeg, du spiller – lúaj, lúan
jeg, du sover – flé, flé

jeg, du kommer – víj, vjén
jeg, du går – shkój, shkón
jeg, du sætter mig, dig; sæt dig, jer! – ulem, ulesh; ulu!, uluni!
jeg, du maler – lýej, lýen

jeg er ... år – jám ... vjéç

hvad hedder du? – sí
qúhesh?

jeg hedder ... – qúhem
...

sig det! – fól! / flít!

hvordan har du det? – sí
jé?

jeg, du er ... – jám, jé ...

jeg, du har det godt –
jám, jé mírë

jeg, du har det dårligt –
jám, jé kéq

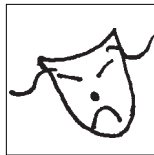
glad – i gëzúar

ked af det – i pikëllúar

sur – i zemëruar

stor – i mádh

lille – i vógël

sulten – i urítur

træt – i lódhur

jeg, du er tørstig – dó të
píj, dúa të písh

jeg, du har det varmt –
jám, jé i ngróftë

jeg, du fryser – jám, jé i
ftóftë

20

Udtalen af albansk

Det er forholdsvis let at komme fra den albanske skrift til udtalen. Man skal dog huske at den kosovaalbanske udtale kan variere ganske meget fra normen.

vokaler:

a: som i *kaffe* (Kosova: af og til som i *bånd*)

e: som i *ven* (Kosova: som i *man*)

i: som i *vi*

o: som i *fodbold*

u: som i *kunne*

y: som i *sylte*

ë: ubetonet udtales *ë* ikke; betonet udtales det som i *katte* (Kosova: som i *mange*)

konsonanter

b d f g h j k m n p s t: omtrent som på dansk, dog udtales på albansk *b d g* stemt og *p t k* uaspireret

c: som i *ælse*

ç: som i *tjener*

db: som i *bad*

gj: stemt *q*

l: som i *balje*.

ll: som i engelsk *all*

q: som i *kjole*

r: tungespids-*r*, som i italiensk *caro*

5

familie og venner – famílje dhe shókë

far – babá

mor – nënë

datter – bíje, çíkë

søn – bír, djálë

bror – vëllá

søster – mótër

dreng – djálë

pige – çíkë

ven – shók

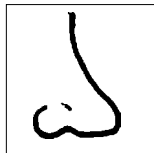
veninde – shóqe

kroppen – trupí

hoved – kókë

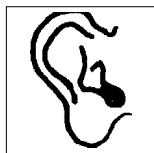
næse – húndë

øje – sý

øre – véshë

18

pronominer

jeg – únë

du – tí

han – aí; ký

hun – ajó; kjó

det – ajó; kjó

vi – né

I – jú

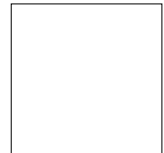
de – atá, ató; këtá, këtó

farverne – ngjyrat

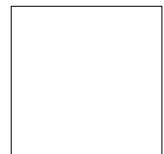
blå – i káltër

rød – i kúq

gul – i vérdhë

grøn – i gjëlbër

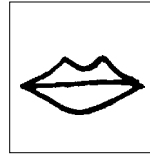
7

rr: kraftigt *r*, som i italiensk *burro*
sb: som i *sjov*
tb: som i engelsk *think*
v: som i *vante*
x: stemt *c*, som i italiensk *zero*
xb: stemt *ç*, som i engelsk *journal*
z: stemt *s*, som i engelsk *easy*
zb: stemt *sb*, som i engelsk *measure*

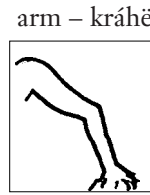
I kosovaalbansk er der er en tendens til at udtale *q* og *gj* som hhv. *ç* og *xb*.

Trykket er i de fleste tilfælde på ordets sidste vokal, dog ikke hvis denne vokal er *ë* – i så fald er trykket på ordets næstsidste vokal. I denne parlør er trykket altid angivet ved en accent aigu (´) over vokalen, fx *kafë* 'kaffe', *i mîrë* 'god'.

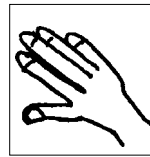
mund – gójë

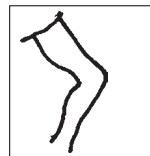
hals – qáfë

hånd – dórë

ben – këmbë

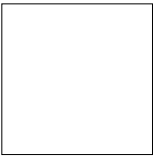
small talk – muhabët

goddag, hej – mîrë dîta
 farvel – dîtën e mîrë
 godmorgen – mîrë mëngjës
 godaften – mirëmbërëma
 godnat – nâtën e mîrë
 sov godt – gjúmi i émbël
 velkommen – mîrë se érdhe
 vi ses – mirupáfshim
 velbekomme – të bëftë mîrë
 tak – falemnðérit
 "please" – të lútem
 undskyld – më fál
 hvor gammel er du? – sá vjéç jé?

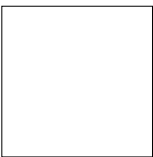
6

19

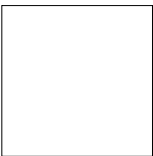
sort – i zí

hvid – i bárdhë

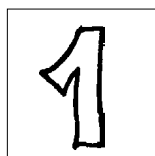

brun – bójë kafë

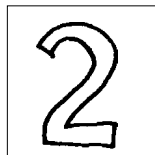

tallene – númrat

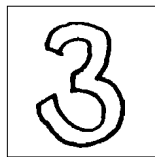
én – njí [njé]

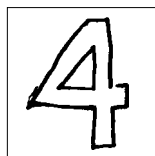
to – dý

tre – trí, tré

fire – kátër

8

tiden – kóha

i dag – sót
 i morgen – nésër
 i går – djë
 mandag – e hëné
 tirsdag – e mártë
 onsdag – e mërkúrë
 torsdag – e énjte
 fredag – e prémte
 lørdag – e shtúnë
 søndag – e díelë
 januar – janár
 februar – shkúrt
 marts – márs
 april – príl
 maj – máj
 juni – qershór

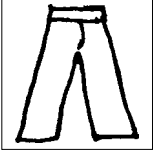
juli – korrík

august – gúsht
 september – shtatór
 oktober – tetór
 november – nëntór
 december – dhjetór
 Jul – Krishtlíndje
 om lidt – një momént
 altid – gjithnjë
 aldrig – kúrrë
 dag – dîtë
 morgen – mëngjës
 aften – mbrémja

17

tøj – rróba

bukser – pantallóna

shorts – brékët

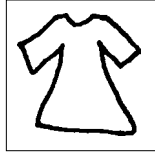
sko – këpúcë

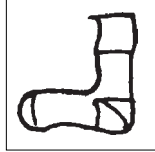
bluse – fanéllë

kjole – fustán

sok – çoráp

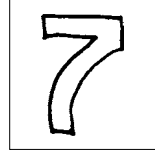
fem – pësë

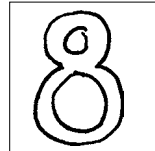
seks – gjáshtë

syv – shtátë

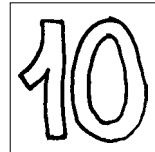
otte – tëtë

ni – nëntë

ti – dhjëtë

16

9

legetøj – lódra

bold – tóp

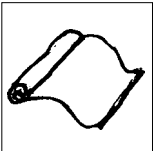
sjippetov – konóp

pensel – brúshë

papir – létër

tennis – tenís

mad – ushqím

morgenmad – mëngjës

aftensmad – dárkë

frokost – drékë

brød – búkë

frugt – pémë

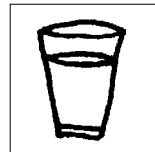
kød – mísh

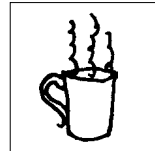
kartofler – patáte

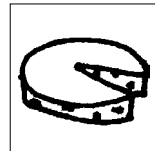
mælk – qúmësh

kaffe, te – kafë, çáj

ost – djáthë

14

11

dyr – shtazë

fugl – zóg

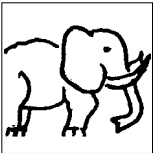
kat – máce

hund – qén

elefant – elefánt

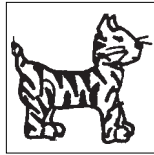

10

giraf – gjiráfë

tiger – tígër

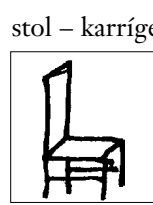

hjemme – në shtëpí

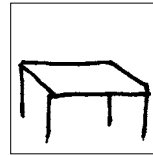
hus - shtëpí

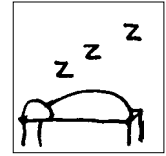
kökken – kuzhínë

bord – tavolinë

seng – krevát

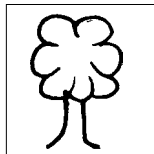
15

saft – sók

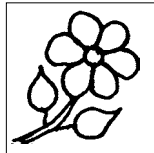

natur – natýrë

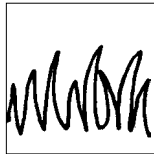
træ – drú

blomst – lúle

græs – bår

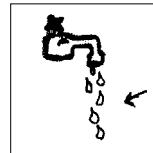

blad – gjéthe

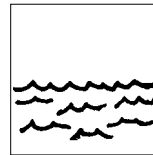

12

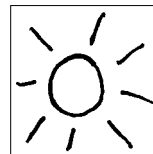
vand – újë

hav – dét

sol – díell

måne – héné

himmel – qíell

sky – re

vind – érë

strand – pllázh

sand – záll

13